

صبر که داشته باشی

خداوند درباره صبر به ما چه گفته است؟

حامد جهانشاهی

درست است که صبر خودش چیزی نیست که قدرتی داشته باشد اما به کسی که آن را داشته باشد قدرت بسیاری می‌دهد شاید هم دلیلش این باشد که «خدا همراه صبر کنندگان است.» (۱۵۳ بقره) و معلوم است کسی که خدا همراهش باشد هیچ قدرت دیگری حریفش نیست! با این حساب می‌توانیم به اهل صبر لقب «شکست‌ناپذیرها» را بدهیم چون آن‌ها در هر مبارزهای باحوصله و صبر و مقاومتی که نشان می‌دهند، دست یاری خدا را با خود همراه می‌کنند و بر حریف خود پیروز می‌شوند؛ البته صبر برای رسیدن به پیروزی یک شرط کوچک ولی مهم هم دارد که به وقتش خواهیم گفت.

«خدا صبرکننده‌ها را دوست دارد.» (۱۴۶ آل عمران) به همین دلیل هم همراه آن‌هاست و همه‌جا هوایشان را دارد، اما چرا خدا این قدر به صبر اهمیت می‌دهد و کسی را که صبر داشته باشد، این قدر دوست دارد؟ دوباره نگاهی به آدم‌های صبور داشته باشید و آن‌ها را با آدم‌های بی‌صبر مقایسه کنید. کدام یکی ارزش بیشتری برای شما دارند؟ از کدامشان خوشتان می‌آید؟ خواهید دید که نه تنها خدا بلکه خود ما هم آدم‌های صبور و پرتاقت را دوست داریم. شاید دلیلش این باشد که «صبر از کارهای مهم و نشانه اراده محکم است.» (۱۷ لقمان) یعنی آن‌ها آدم‌هایی هستند که محکم و با اراده‌اند و هر کسی آدم‌های با اراده را دوست دارد.

«کسانی که در برابر سختی‌ها و بیماری‌ها صبر می‌کنند، در ادعای ایمان راست می‌گویند.» (۱۷۷ بقره) این هم دلیل دیگری برای این که آدم‌های صبور محبوب خدا شوند. همیشه نگاه داشتن ایمان و اعتقادات درست، آسان نیست و گاهی

قرآن به ما توصیه کرده است که «از صبر کمک بگیرید.» (۴۵ بقره) اما چگونه می‌توان از صبر کمک گرفت؟ ما معمولاً از کسی یا چیزی کمک می‌گیریم که از ما قوی‌تر باشد. آیا صبر از ما قوی‌تر است؟ اگر موقعیت‌هایی را که در آن صبر وجود داشته است، مقایسه کنید با وقت‌هایی که از صبر خبری نبوده است، خواهید دید که از صبر خیلی کارها برمی‌آید و قدرتی دارد که کمتر کسی از آن برخوردار است. مثلاً فرض کنید یک نفر می‌خواهد در تحصیلاتش موفق باشد و درجه‌های بالای علمی را طی کند، اما وقتی بین درس و کارهای دیگر قرار می‌گیرد نمی‌تواند کارهای دیگرش مثل بازی و همراهی با دوستان و تماشای فیلم و چیزهای دیگر را کنار بگذارد و فعلاً تا تمام شدن تکالیف و انجام دادن وظایف مهم‌ترش صبر کند. خوب چه اتفاقی می‌افتد؟ اگر استعداد و هوش فراوانی هم داشته باشد بدون صبر همه‌اش را به فنا می‌دهد!

اما برویم سراغ کسی که صبر دارد و می‌تواند خودش را کنترل کند، طبیعی است که خیلی از کمبودهایش جبران می‌شود. مثلاً ممکن است امکانات آموزشی زیادی نداشته باشد اما با صبر و پشتکار می‌تواند بهتر از کسانی که این امکانات را دارند، به نتیجه برسد. شاید کسانی را بشناسید که با صبرشان راه موفقیت را خیلی سریع‌تر از دیگران طی کرده‌اند حتی با امکاناتی کمتر. ممکن است فراهم شدن بعضی امکانات و شرایط مناسب، زمان ببرد و تنها کسی که صبر داشته باشد و تا وقت مناسب حوصله کند می‌تواند از آن‌ها استفاده کند و گرنه با عجله و بی‌تابی امکان استفاده را از دست می‌دهد. بی‌تابی باعث می‌شود خیلی چیزها را نبینیم، همان‌طور که «صبر چشم‌ها را به خیلی حقیقت‌ها باز می‌کند.» (۱۹ سبأ و ۳۳ شوری)

بدون تقوا، یک صبر بدون جهت و بی‌هدف است و ممکن است به هر طرفی کشیده شود و شاید گاهی حتی با لجابت هم اشتباه شود، اما صبری که با خط‌کش تقوا پیش می‌رود و با حفظ احکام و دستورات خداوند همراه است، به آینده‌ای روشن منتهی می‌شود.

اگر با خویش‌داری و درستکاری پیش بروی، «عاقبت نیک، همیشه در انتظار صابران است.» (۲۴ رعد) این اختصاص به زندگی شخصی ندارد. حتی در صحنه اجتماعی و سیاسی، کسانی که صبر می‌کنند موفق‌ترند و بی‌صبرها معمولاً از گردونه حیات خارج می‌شوند. «کسانی که ضعیف نگه داشته شده بودند به وسیله صبر و استقامتشان به قدرت می‌رسند و حکومت زمین را به دست می‌گیرند.» (۱۳۷ اعراف)

وقتی با گزینه‌های گوناگونی روبه‌رو هستیم که نمی‌دانیم کدام یک بهتر جواب می‌دهد و بیشتر به نفع ما خواهد بود، گزینه‌ای که با صبر و استقامت همراه باشد بهترین گزینه است. اگرچه معمولاً چنین گزینه‌ای، نخواستنی و دشوار به نظر می‌رسد. وقتی از آگاهی لازم برخوردار نیستی و نباید تصمیم عجولانه بگیری، وقتی سختی کاری که باید انجام دهی تو را می‌ترساند یا حالش را نداری، وقتی تصمیمت را گرفته‌ای و عده‌ای دوست دارند تو را از کار یا عقیده‌ای که درست است منصرف کنند... «اگر صبر کنی برایت بهتر است.» (۲۵ نساء). صبر همیشه با سختی همراه است؛ بنابراین اگر دیدی صبر کردن راحت‌ترین کار است و از عهده هر کسی برمی‌آید، بدان که این صبر نیست. مثلاً وقتی باید کار خیری را انجام دهی، دست نگه‌داشتن و تردید، اسمش صبر نیست. در کارهای خیر، صبر این است که تا می‌توانی شتاب کنی و سختی شتاب و پشتکار در انجام آن را به جان بخری. ●

وقت‌ها اتفاقاتی می‌افتد که اگر به‌اندازه کافی صبر نداشته باشی ممکن است ببری! همان‌طور که خیلی‌ها در طول تاریخ وقتی نگه‌داشتن ایمان و انجام وظایف برایشان سخت شد و مجبور شدند برای نگه‌داشتن آن سختی‌ها و هزینه‌هایی را تحمل کنند، زدند زیر همه چیز و خلاصه شرمند حقیقت شدند. مثلاً صبر کردن در برابر تمسخر و توهین‌هایی که دیگران نسبت به مردم با ایمان انجام می‌دهند (۱۳۰ طه) و ماندن در کنار مؤمنان (۶۵ مریم) چیزی است که همیشه باید حواسمان به آن باشد.

البته این شرایط سخت، همین‌جوری و شانسی پیش نمی‌آید و از دست خدا هم خارج نیست. اتفاقاً برعکس، خیلی حساب شده در زندگی آدم‌ها پا می‌گذارد تا معلوم شود که هر کسی چقدر صبر دارد. انسان هرچه صبرش بیشتر باشد و بیشتر طاقت بیاورد، ارزش بیشتری پیدا می‌کند و به خاطر این اراده و قدرت روحی‌اش بیشتر محبوب خدا می‌شود. این سختی‌ها یک‌جور امتحان هستند و ممکن است به صورت مصیبت‌هایی که به جان و بدن ما یا اموال و دارایی‌ها و یا نزدیکان ما می‌رسد خودشان را نشان دهند. (۱۵۵ بقره) اما نقطه امیدواری این است که همان کسی که این شرایط سخت را برای امتحان تو ایجاد می‌کند، خودش هم گنجینه صبر را در اختیار دارد و تو باید از خود او بخواهی که به تو صبر بدهد. (۱۲۶ اعراف)

یادتان هست از یک شرط کوچک ولی مهم حرف زدیم که برای پیروزی اهل صبر لازم است؟ آن شرط تقوا و خویش‌داری است. یعنی در هنگام صبر هیچ کار ناشایستی انجام ندهی و به چیزهایی که برایش صبر می‌کنی همیشه پای‌بند باشی. در حقیقت «صبر به همراه تقوا رمز پیروزی قطعی است.» (۱۲۵ آل عمران) می‌دانید چرا خویش‌داری و درست‌کرداری شرط پیروزی است؟ چون صبر

